

GLEDALA SAM UBIJANJE NAJBЛИŽIH

Rukula Bencion rođena je 1925. godine u Prištini, od oca Gavriela i majke Estere Navon. Na samom početku rata stradali su joj deda i baba, sa kojima je živila u istom domaćinstvu.

Posle rata je radila u Privrednom savetu FNRJ koji je kasnije promenio ime u Savet za privredno planiranje SFRJ, sve do penzionisanja u decembru 1982. godine.

Bila je udata za Jakova Bencionu.

Bila sam devojka od svojih 16 godina, u nižem razredu gimnazije, kada sam doživela prve nesreće. Dok sam išla u školu, ništa nisam znala o Holokaustu. Samo sam vidala tužna i zabrinuta lica mojih roditelja u stalnom strahu da će se nešto dogoditi i u pripremanju ranaca za bežanje, što je meni tada bilo čudno jer su sva događanja iz tog vremena od mene bila skrivana.

A onda sam, početkom 1941. godine, kada su jevrejske porodice i pojedinci Jevreji iz drugih zemalja i okupirane Srbije počele da stižu u Prištinu i u druge gradove Kosova i Metohije, počela da shvatam istinu o zabrinutosti moje porodice i opasnostima koje nas očekuju.

Jevreji su, bežeći od smrti, sa namerom da se nekako sklone u Palestinu, bili u Prištini raspoređeni po jevrejskim porodicama, jer su bili

bez dokumenata. Nadali su se da je to privremeno rešenje dok na neki način ne pribave dokumenta pomoću kojih bi nastavili put prema jugu.

Jevrejska opština u Prištini formirala je grupu omladinaca sa zadatkom da pomaže u smeštaju, ishrani, nabavci lekova, odeće i obuće za stare i bolesne Jevreje izbeglice. Tu grupu su predvodili tadašnji rabin Josif Levi i moj brat Nisim Navon. Pored toga grupa je imala zadatak i da podmićivanjem od pojedinaca iz tadašnje vlasti pribavlja lažna dokumenta za Jevreje izbeglice za nastavak putovanja prema jugu.

Smrtna opasnost za sve nas ubrzo je stigla. Nemci su ušli u Prištinu u aprilu 1941. godine. Odmah su preduzete mere protiv Jevreja. Naređeno nam je nošenje žutih traka sa natpisom „Jude“. Postali smo bespravni građani koje je mogao svako da ubije a da nikom ne odgovara.

Muškarcima je određen prinudni rad na kamenolomu od 6 do 18 časova, pod stražom, a mene su ubacili u grupu Jevrejki za čišćenje javnih okupatorskih prostorija i čišćenje ulica, takođe od 6 do 18 časova. Imala sam samo 16 godina. Bila sam najmlađa u grupi. Kao i sve ostale u grupi, bila sam izložena poniženjima i uvredama, a često i šamaranju od stražara policajaca ili meštana.

U međuvremenu je Gestapo sa četiri kamiona izvršio pljačku celokupne imovine mojih roditelja iz kuće i magacina punog robe, iz robne kuće mog oca. Prilikom pljačke gestapovci su nas poređali u hodniku, zatim ubili dedu i babu, oca su prebili puškama, a majku, mene i brata su udarali drškom pištolja i korbačem, po glavi i ledima. Od ubijenog dede uzeli su pojas oko stomaka gde su bili ušiveni zlato i porodični nakit više generacija, ogromne vrednosti. Odneli su i metalnu kasu, punu novca i raznih hartija od vrednosti.

To je bio jedan od najtežih dana u mom životu, pun tuge i straha. Prvi put u životu gledala sam mrtve i prebijene meni najmilije ljude. Bilo je krvi na podu i tu sliku ni danas, u starosti, ne mogu da zaboravim.

Posle sahrane gestapovci su nas oterali da spavamo u odeći, na betonu, u podrumu. Bratu su ruke bile krvave od čekića za lomljenje kamena, a meni od metle za čišćenje ulica. Vezivala sam šake krpama jer nisam imala ni zavoja ni lekova. Bolest i glad bez lekova uzeli su svoj danak. To je trajalo sve do maja 1941. i predaje ove teritorije italijanskoj vlasti.

Februara 1942. godine, zajedno sa ocem i majkom deportovali su me, pod policijskom stražom, u Elbasan (Albanija) u geto. Tamo je bilo još šest jevrejskih porodica iz Prištine a ostale su odvedene u Berat (Albanija). O mom bratu tada ništa nismo znali. Kasnije smo saznali da

su ga sa kamenoloma odveli na streljanje, pa ga nisu streljali već poslali u zatvor u Prištinu, pa u Tiranu, i najzad je, februara 1942, i on odveden u Elbasan, u muški deo zatvora – geta „Kasa dei prigioneri“. Posle dugog vremena moji roditelji i ja, koji ništa nismo znali o njemu, saznali smo da je i on doveden.

U getu smo, uz svakodnevni fizički rad, podnoseći glad, bolest i zimu, boravili od februara 1942. do kraja avgusta 1943. godine, odnosno do pred kapitulaciju Italije (9. septembra 1943) kada su Nemci ponovo okupirali čitavu Albaniju, sve zatvore, logore i javne ustanove. Osećajući smrtnu opasnost mi smo, gledajući kako i italijanski vojnici beže u šumu ispred Nemaca da ih ne bi zarobili, rešili da pobegnemo. Pošto više nije bilo stražara ni policije, uz pomoć jednog kamiona koji smo platili, pobjegli smo u šumu. Zatim smo na seoskim konjima i mazgama otišli duboko u planinu, u selo Šen Đerd, gde su nas seljaci smestili po kućama, nas šest porodica, i to na tavane njihovih štala sa drvenim krovovima i kamenim zidovima. Imali smo lažna imena.

Spavali smo na paprati, pokrivali se ovčijim kožama, mesto jastuka imali smo drvene trupce. Bili smo bez hrane, odeće, bez lekova, bili smo bolesni i bez vode. Umesto vode topili smo sneg jer smo bili na visini od 1.200 metara. Izlazili smo samo noću jer su gore, iznad sela, krstarile nemačke motorizovane kolone u poteri za partizanima. Hranili smo se travama, surutkom, projom kada smo je dobijali od gazde kuće ili od čobanina Đafera. Seoski učitelj Elmaz Mema krišom nam je donosio po neku šaku pasulja. On je pretpostavljao da smo Jevreji iako smo svi imali lažna muslimanska imena. Gazda kuće se zvao Kaplan Bala, a njegov sin Destan Bala. Živeli smo u strahu da nas neka Nemcima, uvek gladni i bolesni. Majka i ja prepolovile smo se. Obolele, nismo imali lekova za druge bolesti koje su nas pratile sve vreme boravka u štali. Borili smo se da sačuvamo žive glave. Tako je trajalo do kraja aprila 1945. godine kada smo konačno, zapregama i pešice, stigli u svoju praznu i opljačkanu kuću.

Majka i ja smo hitno morale da odemo na lečenje. Brat se razboleo od upale pluća i procesa na desnom vrhu plućnog krila. Otac je od posledica batina i operacije na grlu umro u svojoj 53. godini.